

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÁ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

Aquest número 10 céntims de pesseta per tot Espanya

Fora d' Espanya fixarán lo preu los CORRESPONSALS

ADMINISTRACIÓ y REDACCIÓ: Llibreria Espanyola, Rambla del Mitj, 20, botiga. BARCELONA.

PREU DE SUSCRIPCIO: Fora de BARCELONA cada trimestre ESPANYA pessetas 1 + Cuba y Puerto-Rico, 2.—Estranger, 2'50.

LO DÉU D' ESPANYA (Dibuix de M. MOLINÉ.)

Davant del ídol excels
¡boca abajo todo el mundo,

qu' ell reparteix las garrofas
del garrofer de Sagunto.

PASSAMENT DE COMPTES

A guerra franch-prusiana de moment sigüé molt desastrosa per la Fransa; pero al cap de vallsos resultats devingueren saludables, per lo mateix que's convertí en un remey, encare que molt car, radical y d'efecte segur.

La Fransa, entregada á la corrupció enervadora del imperi, sense fé, sense creencias, dominada per un home, víctima dels despilfarros dels governants y de la corrupció de totas las classes socials, necessitava un gran sotrach que li fés cambiar la naturalesa y un poderós cauteri que cicatrísés sas cancerosas llagas.

La guerra, que tanta sanch y tants caudals hagué de costarli, que tants dolors li feu sofrir, que tantas vergonyas li ocasioná, contribuí á renovar las creencias y l'esperit de aquell poble, que s'ha anat refent ab rapidés á la sombra de las institucions republicanas. Avuy Fransa es rica y poderosa, es forta y avansa ab pas segur pel camí de la prosperitat y la grandesa.

Tant cert es que no hi ha res al mon més eficás que un escarment á temps.

* *

Nosaltres venim sufrint poch á poch, y sense que ningú se'n adoni, 'ls mateixos danys que va experimentar la nació francesa en uns quants mesos de guerra y de continúas derrotas.

La nostra guerra fa molts anys que dura y sempre som vensuts. Y succeheix que aixís con la majoria dels generals francesos luytavan y morían en lo camp de batalla, la majoria dels nostres homes públics, dignes émulos del traïdor Bazaine, entregan al enemich la nostra pobresa y treballan ab una tenacitat desesperadora per l'agotament de la desventurada nació espanyola.

La guerra actual no es de las que 's fan á tiros, sino á concessions arancelarias, á tractats de comers, á convenencias continúas ab l'extranger. Una guerra vergonyosa, ruïnosa, sense gloria. Una guerra inconcebible.

Los perjudicis que 'ns causa son incalculables.

¿Algú dupta de aixó?

Donchs á continuació publicarem alguns datos, y ab ells á la vista, 'ls que avuy dia 's troban buidas las butxacas, sabrán ahont han anat á parar los fondos que buscan en va. Espanya s'ha convertit en una especie de colonia extrangera. Los extrangers l'exploitan. Los extrangers se'n enduhen la seva riquesa y 'ls seus caudals. Qui ansia treballar y prosperar, difícilment logra realzarse.

Los nostres governants miran més pels interessos extrangers que pels nacionals.

Aquí va la proba.

* *

Durant lo periodo de deu anys, ó siga de 1882 á 1892 en que estigué vigent lo règimen dels tractats de

comers (*), las diferencias entre l'exportació y la importació sempre contrarias á la exportació ascendeixen á 780 milions de pessetas. De manera, que 'ls extrangers han saldat lo negoci que han fet ab nosaltres, emportantse'n d'Espanya per aquest sol concepte 780 milions.

Peró 'ls extrangers, ademés, posseheixen y explotan las principals minas espanyolas, y solzament en ferro, mercuri y coure se'n han endut d'Espanya, durant aquests deu anys, mineral per valor de 872 milions de pessetas més, que unidas á las anteriors, suman 1.652 milions.

No hem acabat encare. Una gran part del comers internacional, tant de importació com d'exportació, 's realisa ab barcos extrangers, los quals, durant los citats deu anys, han transportat 89 milions y mitj de toneladas de mercaderias. L'import dels fletes no baixa de 1.341 milions de pessetas, que s'ha embutxacat la marina extrangera. Unimlas á las dos partidas anteriors y tindrem que la suma de las pérduas ascendeix ja á 2.993 milions.

Los presupuestos del Estat, tothom está veient que se saldan ab déficit. Lo promedi anual de aquest déficit está evaluat en uns 80 milions de pessetas, ó siquin 800 milions en los deu anys, los quals units á la partida anterior, ens donan una pérdua de 3.793 milions de pessetas.

Lo material de ferro-carrils y d'obras públics que s'introduheix á Espanya ab exenció de dret no ha baixat durant aquest periodo de un promedi anual de 60 milions ó sigan 600 milions. Suma total agregada á l'anterior 4.393 milions de pessetas.

4.393 milions de pessetas qu'hem perdut en deu anys per aquests sols conceptes! Vels'hi aquí una cantitat superior á la que va tenir que pagar Fransa á Alemania com indemnización de guerra.

La guerra encesa contra 'ls que produheixen y contra 'ls que treballan ens ha costat més, en aquests deu anys, de lo que va costar á Fransa la guerra ab Alemania.

* *

Peró hi ha encare sumas colosals que fugen cada any d'Espanya per no tornarhi may més. Molta part de la Deuda pública la tenim fora d'Espanya y á cada trimestre exportem cantitats enormes destinadas al pago del cupó. Al extranger va á parar una gran part dels interessos de las companyias de ferro-carrils y tranvias y de un gran número d'empresas industrials y societats de seguros. Tots los rius de la circulació desembocan fora d'Espanya.

¿Quí s'admirará després de aixó del gran agotament que 'ns té postrats?

Desde l'any 50 al 63 van encunarse monedas d'or per valor de 754 milions de pessetas y del 63 fins á la fetxa se'n han encunyat per valor de 1.396 milions: total: 2.150 milions. De aquest caudal en numerari ja no 'ns queda més que 'ls 197 milions que guarda 'l Banc d'Espanya en las sevas caixas. Los 1.900 milions restants han emigrat, y 'ls del Banc emigrarian també tant bon punt siguessen posats en circulació.

(*) Me proporciona aquests datos lo Sr. D. Frederich Rahola, secretari del Foment del Treball Nacional, en lo discurs que pronunciá recientment, davant de la Comissió de informació del Senat.

Tenim gols una mica de plata, y aquesta fugirá també com ha fugit l'or, lo dia próxim en que 'ls cambis pujin una mica més y siga ventatjós saldar ab plata las nostras perdus. Llavors ja no tindrem més que paper, y 'ns podrém entretenir jugant á rodolins nosaltres ab nosaltres. Los extrangers dirán que no 'ls serveix ni pera fer cartutxos.

¿Quánt Fransa, ni cap altra nació víctima de una guerra desgraciada, ha caygut en semblant abisme?

* *

A la sombra de la monarquia restaurada y ab deu anys de sostenir la política económica dels tractats de comers, únicament favorable á las nacions extrangeras, hem perdut més que lo que va perdre Fransa á conseqüencia de la tremenda guerra del any 70.

Las baixas personals no las ocasiona 'l plom del enemich; pero las causa en gran número la fam, la escassés, la miseria y l'emigració.

¿Quants y quants espanyols no sucumben ó no 's veuhen forsats á abandonar lo seu país na tal, en la impossibilitat de poders'hi guanyar una vida miserable!...

Peró per Fransa l'escarment de la guerra sigüé 'l principi de la regeneració. No hi hagué un sol fill de aquell noble país que no compregués la necessitat patriótica de correjirse y restaurarse. Per aixó aquells desastres se convertiren en un remey eficás y de innegable trascendencia.

En cambi aquí á Espanya, á despit de tan horribles resultats, hi ha encare qui intenta renovar lo règimen dels tractats de comers, lligant per altres deu anys la sort de la nació, al arbitre dels governs extrangers.

Y s'ha de tenir en compte, que mentres ab los tractats anteriors s'exigiren algunas compensacions favorables als interessos de la producció agrícola y especialment als vins, en los que avuy están en projecte, en los que avuy lo govern s'empenya en realisar á tota costa, no s'exigeix res enterament. Son regalos que 's fan als pobles extrangers. Cor que vols cor que desitjas.

Pels nostres ministres no valen res ni signifcan res las angustias de la nació.

A favor del règimen del any 92 s'observava un periodo de renaxement per la nostra industria. Algunas casas extrangeras que ans invadían lo nostre mercat, impossibilitadas de continuar enviant los seus productes venían á Espanya á establir las sevas manufacturas, ab lo qual importavan diners, inteligencia, iniciativas, y deixavan en mans dels treballadors espanyols quan menos lo valor de la mà d'obra.

Aixó no podia durar. Los nostres governants fermes en la seva monomania quixotesca, retornan al camí de la ruina y del agotament, erigitse en representants de las clases consumidoras, y tant consumidoras que no

UNA FLACA HUMANA

EUS aquí una anécdota que solia referir en Robert Robert:

«Després de dinar, un dia desde casa meva vaig sentir las queixas y protestas de una criatura castigada bárbarament. Vaig sortir á obrir lo cancell, y desde allí compreguí que 'ls crits baixavan d'un dels pisos de sobre. Al poch rato d'estarme al dintell de la porta baixá un noyet de vuyt anys, casi desnú y ab los ulls horrorosament danysats.

—¿Per qué t'ha pegat lo teu pare?—vaig preguntarli.

—Perque vol que li guanyi la vida honradament fent de desgraciat—me respongué.

—Aném, aném á cal metje, que t'curará la vista.

—No vull venir; el pare vol que segueixi l'ofici de cego.

Y 'l meu acte desinteressat y humanitari no hi hagué medi de portarlo á efecte.»

Aquesta anécdota la contava molt sovint lo notable escriptor, y l'anécdota tanca un fondo de verdadera trascendencia.

Qui vulga observar una mica la organizació de la actual societat la trobará tan plagada de vicis y de crims de lesa humanitat, que, si vol calificarla, no se li ocurrirá altre mot que 'l de *insensata*. Ab la quitxalla se cometen verdaders horrors.

Visiteu fábricas y talleres y no'n trobareu ni un per remey que no estiga invadit de noys ó noyas manibrant en treballs que sols deurien esser confiats á homes de bona musculatura. En los espectacles gimnásticos se sol aplaudir la relativa agilitat d'una criatura sense calcular los amarchs obstacles y las dolorosas fatigas que haurá tingut de atravesar fins arribar á aquells exercicis

acrobáticos explotats per un enpedernit saltimbanquis, son protector.

L'estiu passat com de costum vaig arribarme á celebrar la festa major del Vendrell, de ahont tinc la honra de ser fill; y en aquella *ma patria petita* vaig tenir ocasió de presenciar una desgraciada escena.

Una de las collas dels xiquets de Valls va alsar un temerari castell que anomenan los «quatre pilans de nou», y quan la gralla anava á donar aquella estrident nota que anuncia l'exit de la empresa, faquejan los *segóns* y plaf, cau lo castell arreplegant nyanyos tot bitxo vivent.

Tornan á probar la pirámide humana ab sa acostumada tosuderia, y l'*enxaneta*, nen d'uns sis anys que serveix de remato al castell, que havia rebut un gran trench al cap va negarse á pujar perque s'havia imaginat que 'ls *crossas* (els de sota) no tenian prou forza pera sostenir la munió de carn humana que representan non pisos d'homes l'un sobre l'altre. Al sentir son pare la negativa va pegarli tal clatellada que 'l deixá mitj estabornit, y gracias que li prengueren de las mans. Després d'un rato aquell públich que havia presenciant semblant brutalitat aplaudia desafortadament á l'*enxaneta*, que envenat lo cap y amarat de llágrimas feya l'*aleta* ab la mà, tremolosament en aquella espantosa altura.

Hasta en las escuelas, quals mestres son los sacerdots de la sivilisació, s'ha escampat la barbarie de castigar com una grave falta un olvit de lliadó ó una innocént rialleta, sense considerar los professors que aixis obran que qui ofen al sentimient humá, contribuheix al desprestigi de la seva autoritat: el castich violent de la pallissa, que crea venjansas y rencors no logrará may lo que 'l castich moral dels regánys en forma de discursos, que assenta 'l criteri é impoza la reflexió fins als mes extraviats.

Los demócratas que 'ns esgargamellém demanant la abolicio de castas, no atiném á abolirne una que está al nostre alcans: la dels majors contra 'ls menors. ¡No'n hi ha poch de pares que 's creuhen autorisats per la naturalesa ó per Deu pera castigar com los acomodi á sos fills! Y no se'm taxti ara de propagador de un non partit que demanés la autonomia infantil.

Reconech que 'ls pares, mes que drets tenen debers per sos fills; pero aqueix deber no pot admetre cap persona honrada que siga atropellarlos y estropellarlos. No hi ha lógica que demostri que 'l home que obehint generalment á un desitj carnal mes que á la satisfacció d'esser pare, trasmet vida de la seva vida, tingui dret á mirar en son fill únicament una *máquina de fabricar pa*.

Jo entench que 'l fill ha de correspondre al sosteniment de sos pares després que aquests l'hajan alimentat y relativament instruhit fins á la edat necessaria pera dedicarse al treball.—Y que hi ha pares que mercadejan y hasta viuhen de sos fills quan encare no tenen sis anys, no ho posin en dupte aquells que, com jo mateix, han tingut un pare zelós que 'ls vigilava y una mare que 'ls cuydava ab carinyo y amor; observin y veuran que realment existeix aquesta monstrositat de que vinch parlant.

Generalment s'olvida la infancia en punt á entremaliaduras... es alló de que 'l rector no 's recorda de quan fou escolá; y de aqueixa equivocació de creure als nens de avuy menos estudiosos y menos formals que nosaltres quan teniam la seva edat, naix la inclinació que s'observa en los pares de *enclaustrar* á sos fills en los pisos á las horas destinadas á donar expansió y esbarjo als tendres cossos; es dir, no 'ls deixan anar á jugar ab los amichs creient aixís inculcarlos l'amor á las lletas.

Aquest error molts vegadas resulta funest, donchs d'aquesta feta han sortit nens tontos y beneytets, nens vergonyosos per la costum de no freqüentarse ab ningú; que al dirgirlos una mirada una mica escrutadora somican y hasta ploran com benaventurats... Ja hi ha un refrán referent á las criaturas que diu: «val més haver de dir *xó* que *arri*». Reparéu als pares que diuhen *arri*, y veuréu que ho diuhen ab sentimient; en cambi, 'ls que diuhen *xó*, fixeus'hi y veuréu que tots ho diuhen rihent.

Innegable es lo deber d'ilustrar á la quitxalla, que asserena l'inteligencia; pero també es innegable 'l dret que tenen ells á l'expansió, que aixampla 'ls cors.

N. BAS Y SOCIAS.

han de parar, fins a deixar al país enterament *consumit*. Ells se reïffen de que 'l poble no ha de anar al estranger a contractar ministres, que pugan ferlos la competència; ells ja saben que 'ls ultims recursos de la nació s' invertiran en pagarlos la nómina.

No en vá va dir en Salmerón, l' altre dia, en un notable discurs, que 'ls governs de la restauració monàrquica obehian sols a las influencias extra-nacionals. Tant los fusionistas com los conservadors ván mostrarse en extrém escandalisats, sense comprendre que

«arrojar la casa importa:
el espejo no hay porqué.»

Si no ho fan ells, tindran de ferho la nació en massa, sense distinció de partits ni de ideas políticas.

¿Quin dia será que ressoni 'l crit entusiasta y salvador de: «Espanya pels espanyols.»

P. K.

ENTRE 'L MINISTRE Y JO

ios te salve, Aguilera; lleno eres de gracias.... Tinch un verdader gust en saludarlo.

—Vosté 'm dirá que se li ofereix.

—¡Uy!... Una pila de cosas. En primer lloch felicitarlo per la seva elevació al ministeri. ¿Qui havia de dir que vosté, un demócrata tan furios, havia de ser ministre d' un rey!...

—Pero si ja fa qui sab quant que soch ministre!...

—Dos mesos, don Albert, dos mesos: temps mes que suficient pera donarli dret a trenta mil rals de cessantia.... ¡Quina vinya, eh!

—Vaji al gra, vaji al gra....

—Es veritat; ja veig qu' está cansat de la palla.... Pues jo m' hi dit: tenint que demanar una cosa a un ministre ¿a qui millor que al senyor Aguilera puch dirigirme?

—¿Per qué a mí precisament?

—Perque la sinceritat que te vosté, no l' he vista en gayres

personas. ¡Confessar qu' encare qu' en temps de la República va ser gobernador civil, vosté no era republical!...

—Pero....

—¡Calli, home, calli! Cabalment un home aixís es lo que jo necessito; que no sigui lo que sembla, que cregui lo contrari de lo que predica.... D' altra manera ¿cóm vol que jo m' atrevis a demanarli a vosté, ministre católich, una cosa que als católichs ha de molestarlos?...

—¡Ah! ¿De que 's tracta?

—Ara ho veurá. L' altre dia vaig anar ab la familia a sentir un sermó que havia anunciat un capellá que te molta anomenada.

—¡Endavant!

—Lo predicador va parlar del altre mon, del cel, del infern, del purgatori, y despres d' explicarnos que avuy la humanitat está pervertida y que Nostre Senyor ha de castigarnos forzosament, va comensar a extendres sobre las penas que 'ns esperan, los demonis, lo foch etern, las calderas.... una infinitat de cosas altament esgarriofosas.

—Y be ¿qué vol dir ab tot aixó?

—Vull dir qu' espero que vosté prohibirá a aquest sacerdot fer semblants prédicas....

—¡Y ara! ¿per qué?

—Perque aquell sermó va impresioner de mala manera a tota la meva familia. La senyora tremolava, la cunyada va estar a punt de desmayarse, los nens van surtir de l' iglesia plorant.... Miri, va ser tan gran la por que va ferlos l' idea del foch etern, que ara a casa ningú vol entrar a la cuyna.

—Pero senyor meu ¿ab quin dret ve a ferme semblant pretició?

—¡Ay ay! Ab lo mateix dret en virtut del qual los *Pares de familia* li han fet una demanda igual. ¿Qué 's pensa que no me 'n he enterat? Aquí la porto copiada. «La sociedad de *Padres de familia* ha pedido al gobierno que prohiba los trabajos del hipnotizador Onofroff, alegando, entre otros motivos, el de que sus experimentos impresionan a muchas señoras....» ¿No es veritat que li han presentat aquesta instancia?

—Si senyor; pero ¡no n' hi ha poca de diferencia entre aquesta y la de vosté!

—S' equivoca: 'l méu cas es exactament igual.

—¡Oh cá! De bonas a primeras, ja hi ha la circumstancia de que aquesta sollicitud ve apoyada pels *Pares de familia*.

—La meva ve apoyada per mí, que soch mes pare de familia qu' ells, perque jo soch un pare que *hasta* tinch fills.

—Despres, s' ha de tenir en compte que 'ls traballs de Mr. Onofroff efectivament impresionan.

—¿Y 'l sermó d' aquell capellá, que no va impresionar a la meva familia?

—¡Qué te que veure! ¿Per qué hi anavan vostés a sentir la prédica?

—Y aquestas senyoras ¿per qué van a veure al Onofroff?

—Un teatro es un siti públich.

—Una iglesia també.

—La empresa del espectacle ja te bon cuydado en no avisar a la concurrencia que lo que allí passará impresionará a las senyoras.

—Tampoch al entrar en l' iglesia van avisarme de que farian un sermó que 'm trastornaria la familia.

—En fi.... si tanta por li fan los sermons, a la má te 'l remey: no vaji a sentirne.

—Lo mateix que poden fer las aludidas senyoras: si l' Onofroff las impresioná, que no vaji a veurel.

—Home!.... ¿sab.... sab que no deixa de tenir una mica de rahó?...

—Donchs, aprofitila: retiro la meva demanda, mentres vosté desestimi la d' aquests *Pares* sense fills. ¿Queda convingut?

—Convingut.

A. M.

GARROTADA SECA

No pot anar, ja está vist; aquesta colla de gent, ho fa anar tant malament que ja no pot ser mes trist.

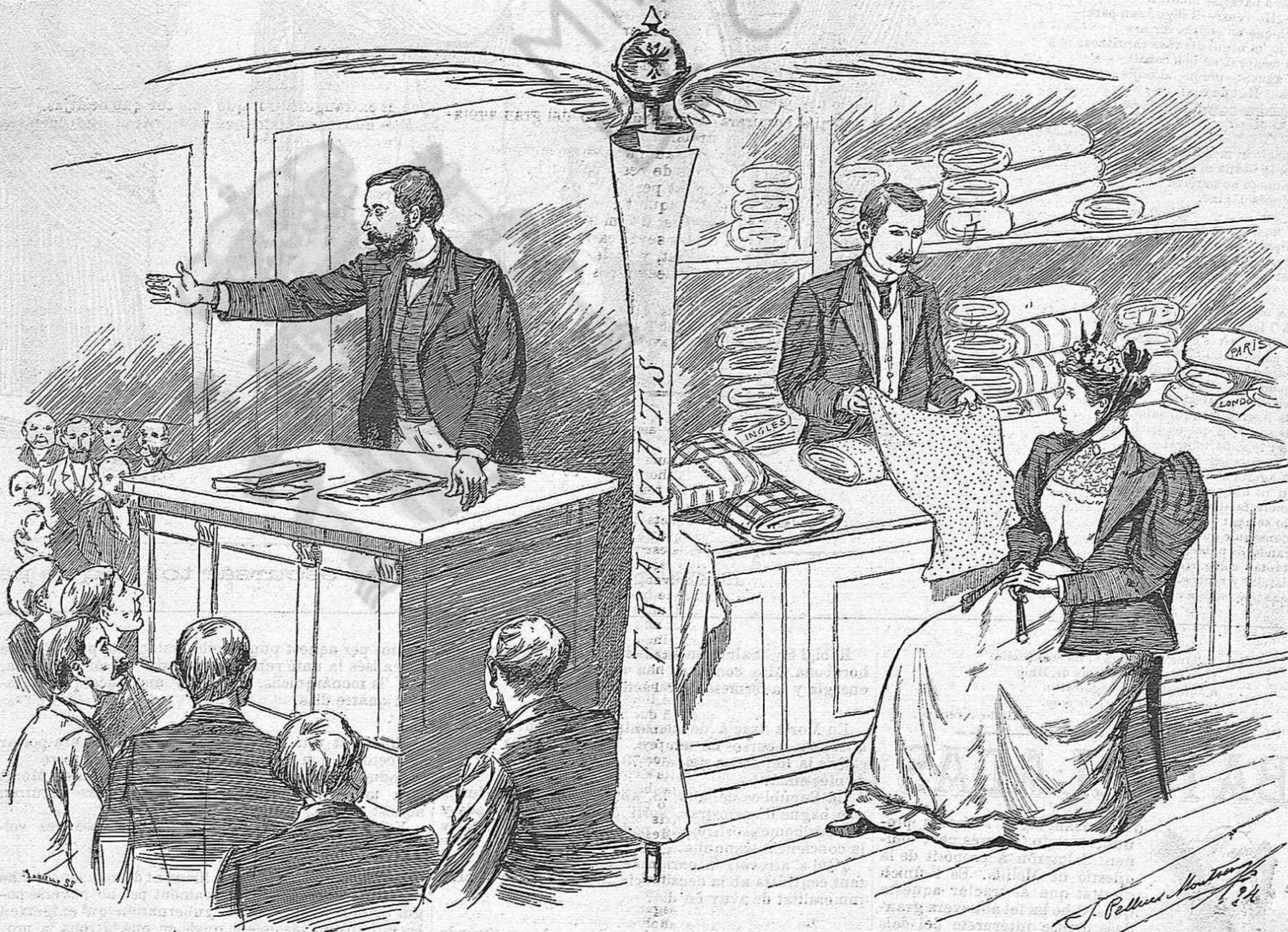
La nostra pobra nació digna d' esser ben tractada se veu sense compassió per totas parts insultada.

Tenim l' industria abatuda; lo comerç ja no s' entent, l' agricultura es perduda en fi tot s' está perdent.

Per xó la gent espantada crida ja per tots cantóns; ¡com una nau naufragada estém a punt d' aná a fons!....

Y donchs bé, poble espanyol, ja que ab rahó ben posada 's diu:—que logra 'l que vol sempre un poble quan s' enfada.

LOS FALSOS PROTECCIONISTAS (Dibuix de J. Pellicer Montseny)

¡Quánts n' hi ha que peroran en los meetings protecció demanant en gran manera,

y sas esposas van a las botigas y no compran sinó roba estrangera!

J. Pellicer Montseny 1894

LA QÜESTIÓ ECONOMICA (Dibuix de M. MOLINÉ.)

LA ONADA AVANSA

¡QUI SABÍ!

QUÉNTO

Lo fill de n Blay preténia, com altres molt elegants, darse llustre y passejarse muntat á dalt de caball.

Tal com prometé va ferho: un marxant acreditat conduhi un caball molt maco al pati de casa en Blay,

En Blay tenia la brida y mentres lo bordegas feya un bot per enfilarse, lo séu pare d' amagat va punxá 'l nas de la bestia ab una agulla de cap;

—¿Ho veus?— li digué son pare:— crech que no podrás dir pes que jo 'm negui als téus capritzos: t' hi comprat un bon caball, te l' aguanté porque hi pujis y res. Has de confessar que no has nascut per jinete, ¿no es aixís?

—Es la vritat: renúncio al meu dols projecte; torni la bestia al marxant, y prometo no parlarli may més d' aixó.

Y aquí tenen de quin modo lo diplomático de n Blay va consegui 'l séus propósits sense cap dificultat.

La moraleja del quento, dirá 'l lector ¿cap alont va? —Cap aquestes cosas raras que passen ab lo Jurat.

—Sapigu't que 's que 'ns gobernan no poder se: ni serán en sa vida partidaris de la institució. ¿qui sab si 's satiriza que en pocs días ha fet lo caball-jurat son mogut per las punxadas de l' agulla d' algún Blay?

¿Qui 'ns diu que una ma secreta no molesta al animal ab lo solapat propósit de conseguir que demá lo candorós poble, en vista de tantas contrariedades, desistexi y renunciáhi á anar may més d' caball?

—¿Ben pensat!—

Y aquí tenen de quin modo lo diplomático de n Blay va consegui 'l séus propósits sense cap dificultat.

C. GUMÁ.

ESpanya.—Si jo pogués escursar tot lo que passa de la mida, ¡qué aviat quedarian nivellats els presupostos!...

Pot un senyor reverendo dí ab tota tranquilidad que 'l modern liberalisme es un terrible peat. Es vritat que aixó molesta á certas institucions, —liberals en aparéncia,— si bé no en las intencions,— pero la cosa 's tolera, y no s' hi troba cap mal perquè ha surtit d' una boca clerical.

Los instituts religiosos poden aná pilotant riquesas y més riquesas, que no mes Deu sab hont van. ¡Que comprin extensas fincas! ¡qu' edifiquin grans conventes! ¡que vajin fent bon acopi de capitals y de bens!...

Un sacerdot en la trona pot dir pestes del goberni y amenassá als que avuy manan ab las penas del infern. Es cert que 'l marqués Filano cobra sense interrupció la paga que li senyala lo goberni de la nació; pero hi ha que 's 'l ulls grossos, cumplint lo deber moral de respectar la tribuna clerical.

Digu'n ells tot lo que vulguin, fassin lo que fassin ells, pels tantos d' aque ta banda los gobernant-s n masells. Las lley-s per ells no existeixen; ni val la constitució, ni s' respecta gens ni mica l' esperit de la nació. L' impunitat més completa es la lley universal que regeix per la familia clerical.

En cambi ¿que un día 'l poble se junta ordenadament per proclamar las ideas del ser libre-pensament. No hi ha medi de lograrho, y ab rahó ó sense rahó queda detingut per una ayrada prohibició. Aquell acte senzillissim y perfectament legal es un insult per la colla clerical.

Un diputat, un periódico delatan á la nació los abusos que 's realisan baix capa de religió? Lo goberni, los partits d' ordre los homes d' entonament totom s' agita y protesta oridant enérgicament. Aquí tot pot discutirse, tot se tolera, tot val: tot... menos ferir 'l idea clerical.

La tremenda reacció mansa ab tot aixó va creixent, amenasant inundarnos depressa y completament. Si 'l país no 's posa en guardia contra la negra 'nvasió ¡qui sab lo que se li espera á aquesta pobra nació! Es precis no descuidarse y resisti ab lo canit l' embestida de l' onada clerical...

C. GUMÁ.

¿Que t sembla si 'ns enfadessim y en comptes de flors de Maig á aquesta gent regalessim unas quantas flors de faig.

PEPÉ DEL V.

BATALLADAS

ESTABLÍSSIM signé 'l discurs pronunciat en lo Congrós per 'l eminent Salmerón á propósit de la qüestió de Melilla. Es 'l únic diputat que al tractar aquesta qüestió ho ha fet ab severa grandesa, fentse intérprete fiel dels sentiments patrióticos de la mare Espanya que no s' han de con'ondre may ab los intereses dels partits menarquichs, obigats defensors de todas las solucions extralacionales.

Bebí 'l Sr. Salmerón la nostra mes entusiasta enhorabona. May com avuy ha sigut tan necessaria 'l energia y la fermesa de carácter.

En Moret tractá de contestar 'l eloquent discurs y apelá als recursos de sempre. Que la República del any 73 signé aixó y alló y lo de més enllá.

La República del any 73, ab todas las contrariedades que hagué de arrostrar, sortí de la proba honrada y 'l séus homes sortiren del poder ab las mans netas y la consciéncia tranquila.

Qui s' atreueix á parlar de aquella situació, que tant contrasta ab la decadéncia, ab la miseria y ab 'l immoralitat de avuy en día?

Una sola cosa digné en Moret digna de ser tinguda en compte. Segóns ell, en Salmerón no parla en nom de tots los republicans, sino únicament de la fracció que capitaneja.

Tant so's porque 's monarquichs no poguessin sta-

carne per aquest punt fiach, valdria la pena de que 's realises la unió republicana baix un sol programa. Y 'l monarquichs, que avuy ens atacan, no durarian quatre días.

En Moret está ultimant los preliminars para portar á efecto un nou tractat de comerç ab Inglaterra. Industrials, productores, obrers... mentres en Moret siga ministre, las qüestions economicas seguirán aquest rumbo. Y en Moret será ministre mentres vosaltres volguéu.

Lo meeting en pro de la libertet de consciéncia s' ha tingut de suspendre interinament per no haverse pogut obtenir l' autorizació gubernativa qu' exigeixen las circunstancias escepcionals en que 's troba la provincia de Barcelona.

La reacció ultramontana s' aprefta de tot, inclús de la suspensió de garantias dictada á conseqüéncia dels atentats anarquistas. No importa! los liberals de

Barcelona tenim un compte pendent ab lo jesuitisme, y 'l saldarem... ¡Vaya si 'l saldarem!... Un día ó altre brillará 'l sol de la libertet, y á la seva llum pura las olivas fugiran enlubernadas.

Una frase del discurs de n Salmerón: «A quells que no nudreixen la savia de la seva vida ab la de la terra de la patria, ni 'l estiman, ni la volen.» ¡Reeristina y qu' es ben dit!

Una gracia del ministre de la gobernació Sr. Aguilera. Recordantli un diputat qu' ell havia sigut funcionari de la República, contestá: —Es cert! darrant la República vaig ser gobernador de Sevilla; pero consti que no era republicá.

En qualsevol altre país fora del nostre, aquesta desprecupació, aquesta frescura, aquesta barra imposibilitaria á un home per desempenyar càrrechs pú-

blics. Aquí, en cambi, tota falta de moralitat política es considerada com una gracia. Lo que 's proposa molts per cert que 's veu ben bé! totom vol fer la pols al home del títpe.

CANTAS DE FORA.—Conecchito.—Un predileador escandalós qu' hem tingut 'l un día va empendre's contra uns joves que mentres ell feya la seva dala de la trona, cantava un á la plaassa de la iglesia, fent us de un dret tan respectable com lo seu.— Un altre día, imaginantse que 'l apedregavan, va posarse á eridar, demanant auxilli á la autoritat, ab ven tan desafortada, que fins la gent va fugir de la iglesia. Y per fi de festa, ans de despedirse, afirmá seriament que tots los que llegeixen LA CAMPANA DE GRACIA están excomunicats. Vaja, que Deu lo fassi bé... ó si ho vol mes clar, que Deu li torni.

Miradet d' Ebro.—Buecchi días enfera que una noya que aná á confessarse ab en Josep del Bous, tingué de reinar-se de la garita mistra sverronyida y plorant com una Magdalena. Trobantse la noya próxima á casarse, sembla qu' en Josep el feu varias preguntas sobre si 's trobava en un estat mes ó menos interessant, sobre com havia sigut y altres imper-

sinencias Bel mateix istil. ¿A qué ve aquesta curiositat? ¿Hi ha aliquid. Per ventura, que 'l preguntí á n' ell 'l us que fa de la jamaña que te per ma'lorada y 'l motin de que vaja tan enfratuvada y no per culpa de las sabatas, segóns declaració del sabater que la calsa? Será qüestió de que 's pares de familia, avants de permetre que 's seus fills tinguin tractes ab homes com en Josep del Bous, se recordi de aquells versos que diuhén:

A dintre de aquesta reixats s' hont va á seure 'l lo confés, s' hi perdona'm molts peccats: pro á voltas se n' hi fan mes.

¿MIRACLE?

MEMORIES de la semana passada, si no ho sabian, era Sant Gregori, un sant de la classe de bisbes y que á mes del corresponent báculo, porta un salpaster á la mà dreta. En tal dia, á la vila del Vendrell fan festa, y 's capellans, tot cantant 'l gori-gori, de las campanas al só,

treuen al tal Sant Gregori en solemne professó, fins al cap de la vila, pera que, á cops de salpasser, mati las cucas perjudicials á la agricultura, lo que no implica qu' en aquell terme la filoxera 's vagi extenent pels ufanosos viuyats com si tal cosa.

Donchs, veus aquí que aquest any, Sant Gregori, sense avisar á ningú ni dir ase ni bestia, y quan mes confiats anavan los encarregats de portarlo, salta del tabernacle y d' un cop de salpasser me deixa la cara d' un dels portants tota ensangrenada y feta una llástima; sent tan gran lo cop, que 'l salpasser quedá per allí terra junt ab un tros de bras del sant, sufrint aquest altras averias.

¿Eh, quina manera més caya de confirmar te 'l bisbe Gregori?

Lo que ningú s' explica es quin resentiment tindria 'l sant ab lo seu pacífich portant pera tractarlo de tan mala manera; suposante, y ab rahó, que 'l resentiment seria ab 'l encarregat de *collarlo* al tabernacle per haverli deixat los cargols fluixos.

Posada en marxa altra volta la professó, cau en mitj de la carretera... ¿lo sant altra vegada? no; era un capellá ras de carn y ossos, que sens dupte aquell matí no 's devia haver senyat.

No está gens posat á tó que succeixin tals percans; ¿cóm rediable pot sé' aixó, qu' en solemne professó caiguin sants y capellans?

Esperém que algún teólech ens tregui del dupte en que es-tem. Es dir, ¿es miracle?

K.

UN MOMENT DE PROBA

La comissió obrera que aná á Madrid á informar en contra dels tractats de comers en projecte féu notar ab una gran profusió de datos y arguments irrefutables los perjudicis inmensos que ha de sufrir lo treball cas que arribin á prosperar los propósitos del Sr. Moret y dels seus companys de govern fusionista.

L' obrer industrial mira en perill lo pá de la familia y tem ab rahó de sobras veures avants de poch reduhit á la trista condició dels treballadors andalusos, víctimas de la fam y la miseria. Perque si ab tractats de comers tan estúpits com els que 's preparan ha de surtir perjudicat lo capital, mes perjudicada encara, perjudicada sens remey 'n sortirá la má d' obra, considerant que 'l pobre treballador no te altra defensa que l' honrat esforç dels seus brassos.

Atentar al treball del obrer es tan inícuo que no 's compren que hi haja ningú que pugui atrevir-se á ferho. Es ademés tan insensat que no s' explica sino existint lo deliberat propósit de augmentar, á favor de la desesperació, lo núcleo del partidaris de las ideas mes descabelladas.

**

Per aixó la comissió obrera obrá ab acert visitant á tots los homes públics de influéncia, sense distinció de partits polítichs y celebrant ademés una entrevista ab la reyna regent.

A Palacio van dirigir-se, á la suntuosa morada que serveix de alberch á las vigents institucions. Es inútil dir que varen ser rebuts ab exquisida sollicitud. De obrers á Palacio no 'n passen gayres.

Allá van exposar las sevas pretensions tan justas com modestas, tan sensatas com dignas de atenció.

Y la reyna regent se mostrá, segons sembla resolta á secundarlas. A lo menos un períodich li atribueix las següents paraulas, que 'ls obrers de la comissió confirmarán ó rectificarán, en lo cas que no fossen rigurosament exactas:

—Estich enterada—digué donya Maria Cristina—de que 'ls tractats NO AGRADAN Á LA MAJORIA DEL PAÍS. Jo parlaré al meu govern pera que no 's portin á efecte, á fi de evitar los graves perjudicis que vostés m' han demostrat que ocasionarian al país. Si dependis de mi no vindrian aquests perjudicis.

**

A pesar de aquestas manifestacions claras y explicitas, no se sab ni que 'l govern haja presentat la dimissió, ni que haja pensat en retirar sos projectes que, segons declaració del poder moderador, desagradan á la majoria del país.

La qüestió es delicadíssima y no podem consignar los comentaris que se 'n venen á la punta de la ploma.

Sabém lo qu' es ó lo que hauria de ser lo régimen monárquich constitucional; sabém que 'l rey reina y no gobierna; pero sabém també que no 'l poder executiu, sino 'l poble, es qui hauria d' elegir lliurement als seus representants, cosa que no succeix á Espanya, presentantse per tal motiu y ab tanta freqüéncia aqueixos desacorts entre lo que 'l país manifestament desitja y lo que 'l poder executiu s' empenya en realisar, tan contrari á las públicas aspiracions.

Lo poder moderador no governa es cert. Pero 'l poder moderador pot canviar lliurement als seus ministres responsables.

Y 'm sembla que ha arribat l' ocasió de posarse en clar si 'ls ministres son l' escut de las institucions, ó si pretenen que aquestas hajan de ser l' escut seu.

P. K.

ESTOCADAS SATÍRICAS

—Perque jo en la extraordinaria CAMPANA dels pelegrins, (CAMPANA que va remoure la bilis de molts carlins,) entre-mitj d' altres assumptos dels *Lluisos* vaig tractar, uns quants *Lluisos* de Gracia ab rabia 'm van insultar. —Proba aixó que 'ls tals *Lluisos* faltan á la Religió ab sa grossera insoléncia y perversa educació.

—Tenim uns proteccionistas fabricants y á més molt ríchers, (1) que de la industria estrangera diuhen que son enemichs; mes sabent que aquí 's treballa casi bé per cap diner, fan ferse fins las facturas en un país extranjer.

—Qu' ells son molt proteccionistas, ab rahó, crech que 's pot dir, perque la seva butxaca... ¡bé la saben protegir!

—Al establirne en Gamazo lo pressupost de la Pau, molts pobles varen quedar-se, alló que 's diu, sense un clau. D' aixó fins los més pacífichs varen protestá indignats, resultant molta gent morta, molts ferits y caps trencats. —Si sent de pau va causarne tantas morts al altre istiu, ¡quan ne fassin un de guerra no quedará ningú viu!

—Tots los fréstechs partidaris de la mes negra reacció units ab altres monárquichs de tota classe y fracció, á Sabadell, fent mil trampas y algún timo electoral, traïdorament derrotaren al candidat federal. —Qu' ells, dels electorals timos son amichs, no 's pot duptar; ja que fins á un *Timo-teo* per diputat van votar.

—Hi ha noya que quan arriba lo Maig florit y joliu per podé veure á la Verje sempre fa lo cap molt viu. Y si á la nit no podia visitar lo temple sant crech qu' estaria malalta ó tindria un disgust gran. —Donchs, noy, tot aquest deliri, lo qu' es per mí no fa 'l pés; puig crech que ella va á l' iglesia... sols per veure al seu promés.

—Lo dur alguna eyna á sobre tothom sab que fa pinxet, y ab tot, molts pelegrins duyan flamench ó bé ganivet. Ja se que algun papa-natas dirá que 'm cuydi de mi: mes jo dich que 'l dur tals eynas no fa fi, ni pelegrí. —Que portessin semblants *trastos* á mí no m' extranya gens, puig jo conto que 'ls portavan... ¡per escurarse las dents!

FRANCISCO LLENAS.

¡VICTORIA!!

RA sí que va de veras.

Es tal lo desespero y 'l desconsol de Marte, que jo crech que 'l dia de la guerra no tindrà altre remey que començar una guitarra y anarse 'n á captar de porta en porta.

Perque de qué servirán en lo sucesiu aqueixos guerreros que sols esperavan l' hora de aniquilarse mútuament?

A Alemania un sastre ha inventat una classe de panyo que ni 'ls Maüssers ni 'ls Leblés hi poden res.

Las balas, al topar contra aqueix panyo marvellós, cauhen en terra tan esmortuhidas com si fossen anissos.

Los projectils que atravessan deu homes de part á part y encare tenen forza pera foradar una alsina d' un metro de diámetro, ni tan sols arriban á esmolarse lo panyo del sastre alemán.

Ja estich veient la revolució que á favor de tan singular descubrimient, s' operará en lo modo de ser dels exercits del porvenir.

Los soldats, un pich vegin invulnerable 'l seu cos, procurarán salvar lo cap, y 's posarán cucurulla de aquell panyo miraculós, perque la careta no 'ls serviria, y un regiment aixís, quan se posi en marxa, semblará ni més ni menos que una professó de senmana santa.

Pero lo més cómic será una batalla en aquestas condicions. Los aficionats podrán assistirhi sense cap perill de pendrehi mal.

Quan se 'ls acabarán las municions, no 'ls quedará ni 'l recurs d' entrar á la bayoneta, ni 'l consol de fershi á bofetadas. Una d' aqueixas batallas infantils que la quitxalla entaula á cops de pedras, será molt més temible.

Jo que sóch molt amich d' un coronel d' Estat Major y estich en lo secret de tot lo que passa en las cancellerias europeas, crech que 'ls ministres de la Guerra no tindrán altre remey que suplicar á Cupido que 'ls tregui del fanch.

A no tardar, veurém una gran movilizació de todas las noyas

(1) Si no cito 'ls seus noms es per prudencia.

de divuyt á vint anys. Vénus ab sos encants, s' espera que farà més estragos que Marte armat fins á las dents.

Desde 'l moment que no sigui possible rendir als homes á metralladas, se fará la proba de conquistarlos d' un altra manera.

Ab aixó sols, n' hi ha per estar més content que unas Pasquas, perque si fins ara á Espanya en qüestions bélicas eiam menos que al Dahomey, en lo sucesiu cap potencia podrá pasarnos la má per la cara.

O sinó, aquí va algún dato. ¿Ahont se trobarán unas caronas tan finas com á Valencia y Madrid? ¿Y qué dirém de las de Sevilla y Málaga?

Si 'l govern te la bona idea de formar uns quants regiments de malaguenyas y sevillanas, crech que per si solas son capaces de conquistar tota l' Europa.

Lo que Napoleón I no pogué ab sos *mamelucos*, qualsevol modista d' aqueixas de *rompe y rasga*, si li concedeixen lo mando y amples poders para fer y desfer, ¡qué 'n fará de conquistas! ¡si 'n rendirá de fortalezas! ¡si 'n fará caure de castells!

Quan los molsuts y graves teutóns veurán una nineta d' ulls negres, els caurá 'l fusell del dits, se tornarán tarumbas, y tots plegats seguirán com un remat de xays.

Res de canóns, ni de fusells, ni de cordas para lligar als presoners.

Ab un mirall, duas ó tres capsetas de polvos d' arrós, una bona provisió de cosmétich y procurant que no se 'ls hi acabi 'l carmi pera pintarse una rosa á cada galta, estarán armadas, equipadas y en peu de guerra, vull dir, de conquista.

Y si 's considera que avuy son poch los homes que poden mantenir á la dona, en lo sucesiu cambiarán las cosas radicalment, se farán més casaments y 'l mon prosperará.

Jo ja finch lo meu plan format. Buscaré una capitana ó una coronela que s' apiadi de mí, y 'n 's dich res de la vidassa que m' emportaré.

Passejar tot lo dia al costat d' ella, será una delicia. Vénrela engalonada y plena d' estrelles será una sort. Rebre lo saludo á cada pas de tot lo regiment, un ideal.

Y per fi de festa, perque vegin si seré felis, fins quan per assumptos de servey, ella estigui de quartel, sempre 'm quedará... ¿saben qui?... l' *assistenta*.

D' aquesta manera no perilla que estiga may sol.

Ni que pateixi may fret.

Ni que 'm faltin may quatre duros á la butxaca.

RAMÓN ROUTARY.

AJUDAS MÚTUAS

N deber de imparcialitat m' obliga á rectificar lo títol del article que donarem á llum la senmana passada: *Hassanyas de un jesuita*. Segons alguns períodichs lo famós director del colégi de la *Purissima Concepció* de Madrid, acusat de certs *enfantillages* no es ni ha sigut may jesuita. A lo menos los Loyolas lo repudian y 'l retxassan, fent declarar als períodichs que 'l Pare Labre ó Labré no es de la seva *companya*.

Acullo aquesta rectificació no sols per amor á la veritat, sino també per lo que te de significativitat.

Perque quan als Jesuitas no 'ls convé *aprofitar* á un hermano tan *aprofitat* ¡qué tal será ell!...

Ni l' amor al próxim que 'l Pare Labre ó Labré practicava de tant especial manera, ni aquell altre amor al próxim que 'l Evangeli predica y que prescriu la Doctrina cristiana han lograt decidir als PP. Jesuitas á tenir una mica de llástima y compassió envers lo seu correligionari, en un moment de compromís y de apuro com el qu' está passant. Ab aquest sol rasgo queda retratat l' esperit misericordiós dels fills de Sant Ignasi de Loyola.

Lo Pare Labre ó Labré ja no sols es objecte de las sátiras de la gent impia, sino també del desdeny y fins del despreci dels Pares de la Companyia de Jesús, qu' en l' ocasió present li han dit:

—Mestre: si teniu mals-de-cap, passense 'ls.

**

Afortunadament pel Pare Labre ó Labré existeixen en la nostra ditxosa Espanya uns altres Pares mes *pater-nals*, uns verdaders *pares-pedassos*, los Pares de familia.

Ha bastat que 'l director del Colégi de la Purissima Concepció vestís faldillas negras y portés aquell doble pitet que distingueix als germans de la Doctrina Cristiana com si sempre estiguessin á punt de sucuar en la xicra del xocolate, perque 'ls Pares de familia 's possessin resoltament al seu costat... y no d' esquena, cum me temia, sino de cara y resoltos á tot.

Ab la mateixa decisió, ab la mateixa energia, ab lo mateix zel incansable ab que 'ls senyors de la Fulla molestan y fastidian á tot vitxo vivent qu' en concepte d' ells falti á las bonas costums y á la decencia, han sortit fiadors del exemplar director de aquellas pobres criaturas... endarreridas. Ells han conseguit la seva exarcelació mediant fiança, á fi de que no 's floreixi en un recó de calabosso y puga continuar ab tota llibertat y sempre que l' ocasió 's presenti l' exercici de sas caritativas prácticas. No contents ab aixó li han proporcionat també advocat y procurador, apelant pel cas als mateixos que prestan los seus utils serveys á la Fulla, en todas las denuncias contra 'ls períodichs y contra 'ls particulars de costums mes ó menos libidinosas.

Los que 's figuravan que l' Associació dels Pares de familia pendria part en causa en contra del Hermano acusat de un delict y de un pecat tan torpe y putiner han surtit xasquejats. Part en causa prenen en efecte; pero no en contra, sino en favor d' ell, com si tractessin de demostrar ab la seva conducta, que las mateixas acciones son vituperables quan las practican los particulars y en cambi son dignas de protecció y aplauso practicadas per una persona de carácter religiós.

Lo Pare Labre ó Labré te motius de sobras per estar satisfet, y ja no será persona agrahida, si la gran ajuda que li prestan en las criticas circunstancias en que 's troba no procura pagarla desseguida ab un' altra ajuda de las del seu especialissim repertori.

Quan mes aviat comensi, mes me 'n alegraré.

P. DEL O.

REPICHS

NA frasse del discurs de 'n Cánovas sobre lo de Marruecos:

«El dia en que Marruecos esté perdido, nosotros lo estaremos también.»
Naturalment, si Marruecos s' arribava á perdre ¿qué sería de las kábilas conservadoras?

Lo mateix D. Antón troba que la subvenció que ha de pagarnos el Sultán no produhirá cap benefici á Espanya; al contrari, arribará aquí envolta ab las malediccions dels súbdits de aquell imperi.

¿Vol dir, D. Antón, que arribará á Espanya? ¿Vol dir, D. Antón, que la cobrarém?

Me sembla á mi que al cap de avall si 's decideixen á satisferral la pagarán en una cosa plena de punxas. ¿No sab en qué la pagarán, D. Antón?

¡En figas de moro!

Apenas en Silvela pren possessió del càrrech de diputat, pronuncia un discurs dirigint grans elogis á 'n Cánovas.

Pero D. Antón, lluny de agrahirli aquesta mostra de deferencia, ni menos va mirarli la cara.

Escamat deu está 'l Mónstruo y al sentirlo deu pensar:
—Una vez me has engañado, que dugas no hi tornarás.»

Del corresponsal de *La Renaixensa*:

«Si 'l govern y 'ls governants que ara s' estilan no costessin tant cars, sería cas de considerar lo que costa mantindre com una subvenció donada á una companyia de cómichs.»

Y á propòsit de cómichs y de comedias.

Diu un periòdich de Madrid que 'l escriptor ex-republicà Ensenbi Blasco, ha arrendat lo teatro Espanyol de la villa y cort, contant per fer un abono numerós ab 'l apoyo decidit de la Casa Real.

D. Práxedes dirá:—¡Y jo que 'm creya ser 'l únich empresari del teatro Espanyol!... ¡Qui havia de figurarse que sortiria en Blasco á ferme la competencia!

Los carlins pollins, los qu' encare, en rahó de la seva juventut no han sentit xiular las balas á la montanya 's mostran entussiasmats ab lo casament del seu amo y senyor, y li envian un mensatge de adhesió dihentli que la seva felicitació «proviene de los que nos hallamos en la primavera de la vida, en el apogeo de nuestras fuerzas vitales.»

Lo rey de las húngaras no podrá menos de sentir una gran enveja cada vegada que pensi ab aixó de las *forças vitals*.

Y dirá ab lo refrán:—Deu dona fabas á qui no té caixals.

Ara s' ha descubert que la causa de que 'l *Bellver* no haja naufragat se deu al bisbe de Lugo.

En lo més fort del temporal, lo bisbe de Lugo, va penjar uns escapularis al coll del capitá Sr. Singala, y 'ls escapularis van salvar al barco.

Desd' ara 'ls anuncio 'l propòsit que tinch d' enriquirme en poch temps, fundant una companyia marítima de seguros.

Si arribo á reunir un joch de bisbes ab escapularis que 's deixin embarcar en los barcos assegurats ¡quina ganga!

Y no dupto un moment que 'ls bisbes m' ajudarán, may siga sino ab la catòlica idea de fer la competencia á las companyias inglesas, que totas son protestants y que per consegüent están deixadas de la mà de Deu y de la protecció dels bisbes.

En la discussió á propòsit dels successos de Melilla 'l govern ha sostingut la tésis de que la preponderancia d' Espanya al Africa, depèn no del exèrcit ni del comerç, sino dels frares franciscans.

Crech que 'l héroe de Sagunto será de la mateixa opinió, y dirá:

—Lo que 's necessita al Africa son moltes missas de campanya... y tot lo demés son trons.

May s' ha vist tant alabat com ara 'l héroe del Llorón. Entre fusionisias y conservadors s' ha arribat á entaular un verdader certámen de piropos. Y 'l alaban ab lo ma-

teix entussiasme 'ls ortodoxos que 'ls dissidents: lo mateix en Cánovas y en Sagasta, que 'n Silvela y en Gamazo.

Ja 's coneix que 'l héroe porta 'l formatje á la butxaca. Los monárquichs ne senten l' olor y tots ells remenan la quia.

A n' aixó ha quedat reduhit lo joch de la política. A dos partits... y un *partidó*.

Apenas en Silvela ha tornat al Congrès, en Romero Robledo ha agafat els trastets y se 'n ha anat á Antequera.

No hi ha remey pel partit conservador: son poch y mal avenguts, y quan els uns entran á la casa per la porta del davant, los altres fugen per la del detrás.

Y en Romero Robledo avuy es dels que diuen:—*Póngase el sol por antequera.*

El *Noticiero Universal* dedica grans elogis al marqués de Comillas per haver contribuít á socorre á un pobre cotxero conegut per *Garibaldi*, que 'l dilluns de Pasqua va volcar venint de Moncada, quedant mitj estaburnit á la carretera.

«Un grande de España, casi arrodillándose, prodigaba tiernos cuidados á un infelís moribundo.»

Confesso la veritat: m' agrada més veure al marqués de Comillas ajonollat davant de 'n *Garibaldi*, que no postrat als peus de Lleó XIII.

—Ara 'm dedico á la premsa—
deya un pagés carrincló—
—¡Vos!—féu extranyat en Félix—
Y ell va respondre:—Tafoy:
no 's pensi pas que 'l enganyo...
¡y que 'm surt un vi molt bó!

—Que va molt lluny, senyor Costa?
—Ja ho crech!... Vaig á Santander
—Y donchs jo demá al mitj dia
m' arribaré á Sant Andreu.

SALDONI DE VALLCARCA.

—¿Qué vol per brenar Parés?
—Donguim un ou barrejat...
ab mitja dotzena més.

LLUIS SALVADOR.

Va dir en una visita
l' altre dia D. Pau Rap
qu' ell per casa té costum
de anar sense res al cap.
Y la Mercé qu' es sa esposa
mirantse al cusí Pepet,
va murmurar *sotto voce*:
—No ho sabs pas del cert, Pauhet,

N. N.

—Dintre un rato 'm portarás
un xich d' aygua çents Teodora?
—Dintre un rato, no, senyora
li portaré dintre un vas.

J. STARAMSA.

Un pintor que 's disputava
ab cert fabricant de vels,
mirant un pinzell cridava:
—¡Miréu que aixó té molts pels!

FRANCISCO LLENAS.

Va posarse malalta una noya que feya poch temps havia contret matrimoni, y mentres estava gemegant al llit, la mamá d' ella, que caminava de puntetas per no agravar á la malalta, sorprengué al marit abressant á la criada.

—¡Indecent!...—cridá la sogra.—¡Mentida sembra que en uns moments aixís faltis á las consideracions degudas á aquella pobretal!...

—Mamá, dispensi—exclama l' interpelat.—Ab uns trastorns com els qu' estém passant, un home ni menos sab lo que 's fá.

Un carreter transporta deu porchs á dalt del carro. Pel camí troba un pagés conegut, que per haver fet una llarga caminada, casi no pot donar un pas.

—Ola, Gori—li diu—¿vols deixarme pujá al carro?
—Ho faria ab molt gust; pero, noy, ja ho veus, porto deu tocinos y no hi ha puesto per res.

—Y bé, home: ja m' aconsolo d' estar malament. Allá hont n' hi caben deu, n' hi caben onze.

Un subjecte de mala índole, fent veure que jugava, vá escamotejar un rellotje á un seu amic, sent conduhit per tal motiu davant del jutje.

Lo lladregot sens inmutarse lo més minim, diu que alló que prenen com un furt, no vá ser més que una broma que vá voler jugar al seu company.

—Escolti: ¿y á quina distancia vá portar vosté l' objecte robat?

—A cosa de mitja hora de allí.

—En aquest cas—diu lo jutje—permetim que li ob-

servi que va portar la broma una mica massa lluny.

XARADA

Ma primera es una lletra;
la dos beguda usual;
per dos-prima tothom passa
y tercera es musical.
Tothom *hu-dos* ha tingut;
hu-tercera l' auvell té.
Total es una ciutat...
Au, lector, rumia bé.

BATXILLER.

ANAGRAMA

Ahir lo fill de 'n Total
va pegar un cop de tot
al noy gran de 'n Pep Cabot
y va ferli molt de mal.

M. SANALP Y PUNTI.

TRENCA-CLOSCAS

—ANÉM PAGA LA CRIDA
—CA.

Formar ab aquestas lletres certa cosa que ara, sens dupte tens á la vista.

UN GRILL.

LOGOGRIFO NUMÉRICH

1 2 3 4 5 6 7 —Las campanas ne donan.
5 1 4 7 3 4.—Nom d' home.
5 4 1 2 7.—Carrer de Barcelona
1 2 5 6.— Id. Id.
7 4 7.—Número.
3 4.—Carrer de Barcelona.
1.—Consonant.

NOY DE SANS.

GEROGLIFICH

X

.....
L
0000

000
00

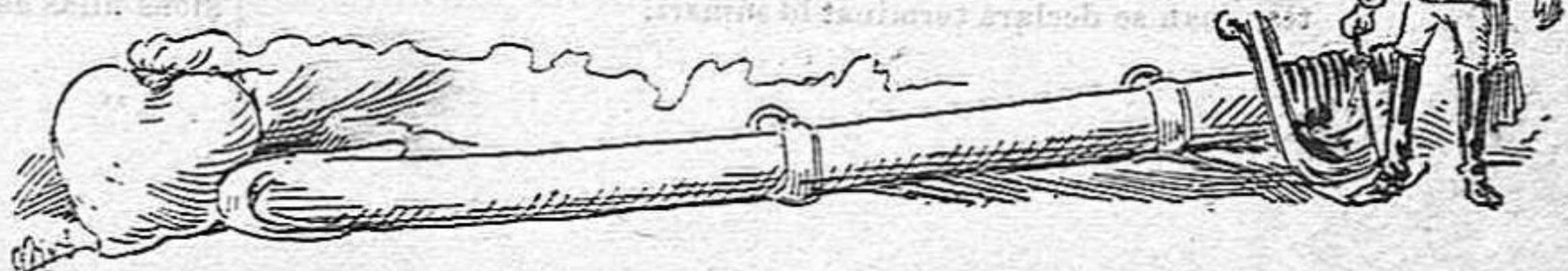
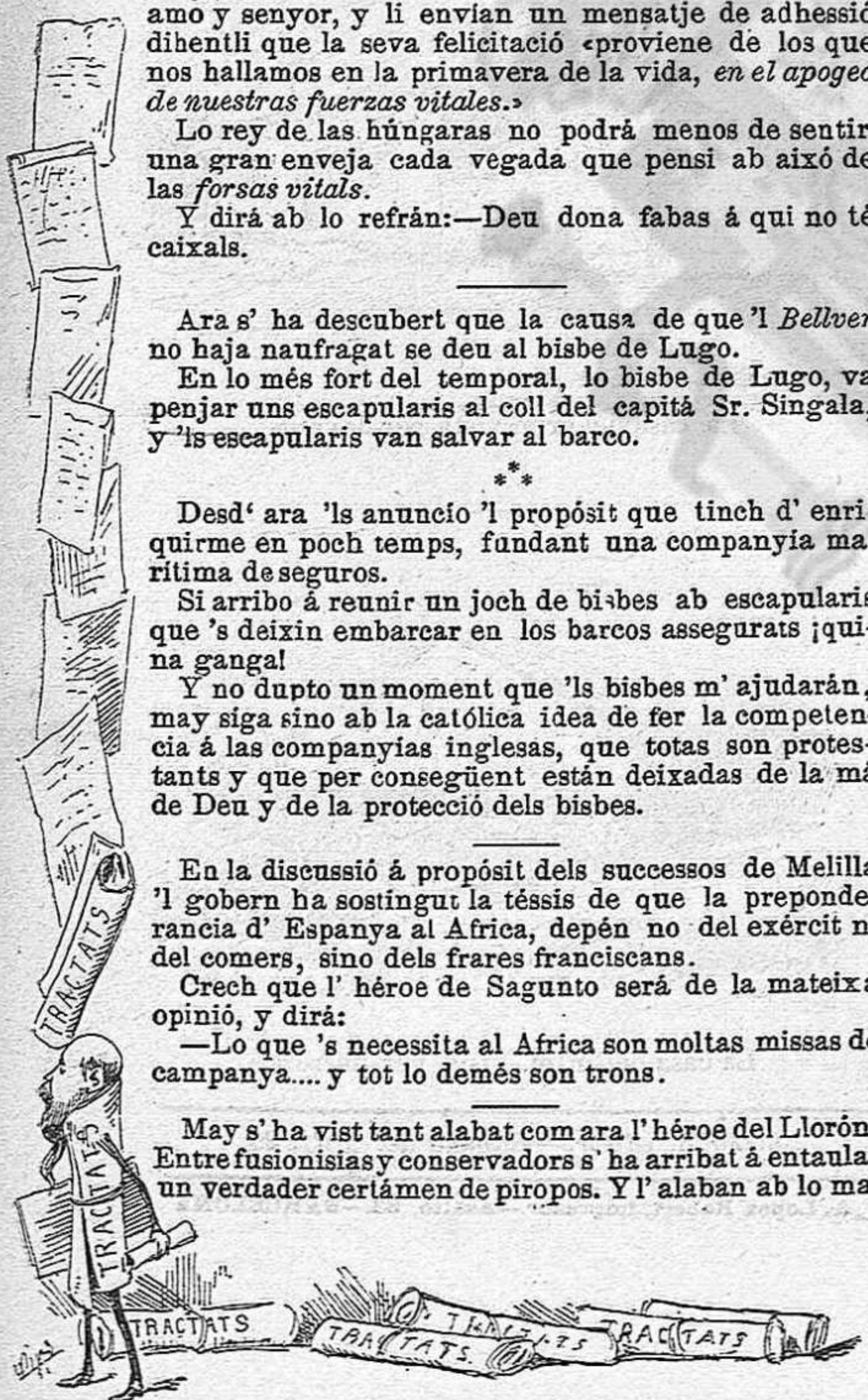
UN TRENCA-CLOSCAYRE.

CORRESPONDENCIA PARTICULAR

Ciudadans Pere Buldo, C. Piera, Un aficionat al Teatro de la Violeta, A. G. P., P. Boix y Cclomer, A. Granada Pich, J. Salvat, Un aficionat, Inoreg, J. G. Padrós, Joanet Coral, Chiller, J. Casals (a) Rabenta, J. Soler, Diumenge, F. Comas P., Gat de Maula, Joanet de Roda, Emilio Prats, Jaume Rovira, A. Serra y A. Gandul.—Lo qu' emvian aquesta semana no fa per casa.

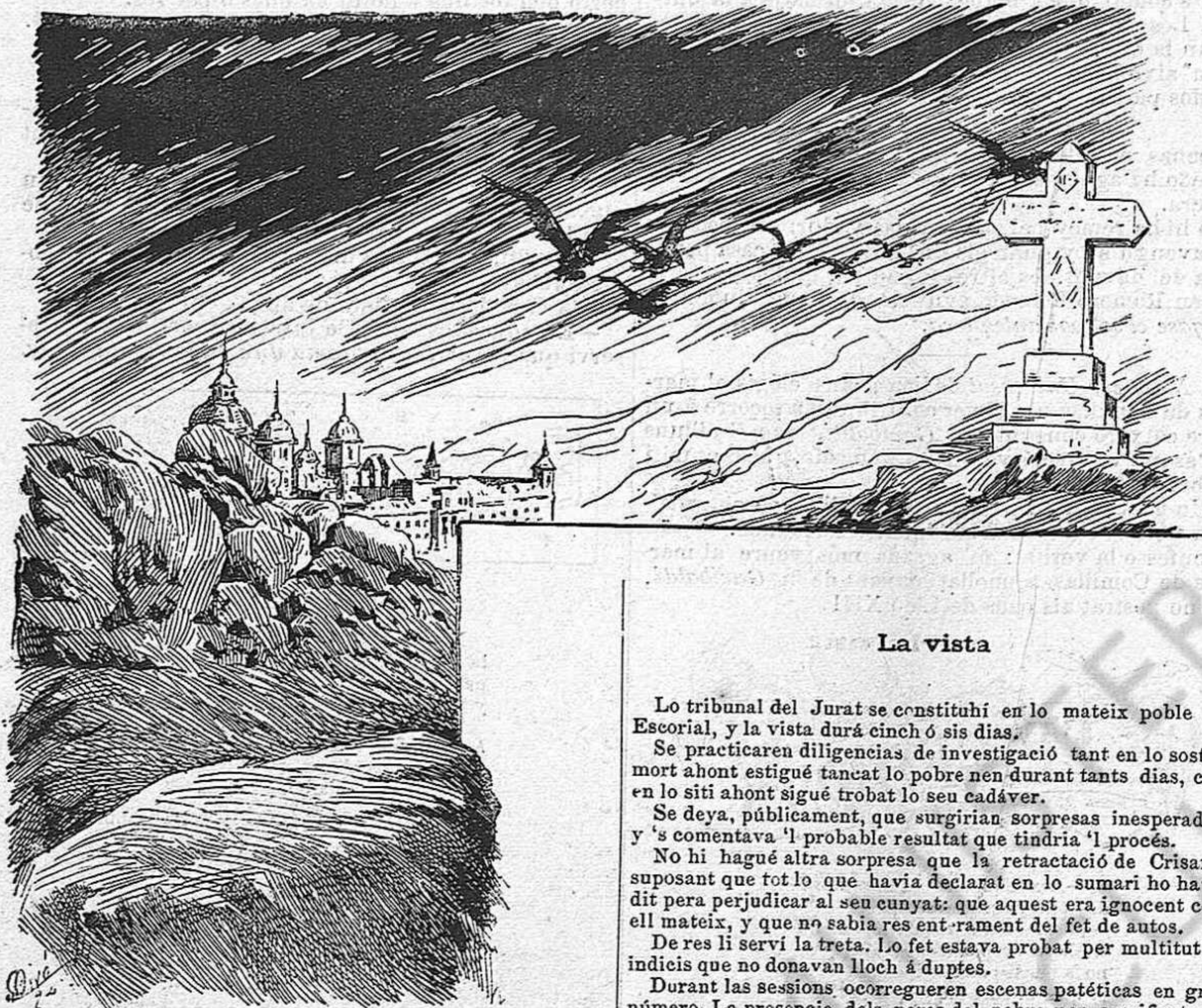
Ciudadans Trinquitilla, Nas de Vicari, F. Sporterik, R. Gutierrez, A. Granada Pich, J. S. Carles, Nualart Casas, Nen del Vendrell, F. R. (s) Grecia, Héroe de Tupinadas, P. Prats Vila, P. Giró y B. de V., F. Bosch Lladó, Japet Sagueras y A. Figueras.—Insertarem alguna cosa de lo que 'ns emvian.

Ciudadá J. Anguera B.: Lo sonet es molt fluix.—Ll. Salvador: Está bé.—A. de Moragas: No 'ns acaba d' agradar.—C. Hernández y González: Si no hagués repetit l' envio sense advertir que ja li haviam admesa no li hauria succehit lo que lamenta. Y no tenim res mes que dirli.—F. Llenas: Está bé y li agraheim; pero no podem insertarla perque resultaria un bombó á nosaltres mateixos.—J. Costa y P. (Monistrol): Al ferli l' observació no duptavam de la seva bona fé, ni creyam que lo que 'ns manifestava s' ho hagués inventat; sino que pensavam que tothom está exposat á informes erroneos. De totas maneres estarém á la mira de lo que succeheixi.—E. Durán: La poesia es fosca y té alguns versos mal ineditos.—E. Sunyé: No podem insertar més que l' anagrama.—R. Puig (Parets): La qüestió no es si tenen aptitud, sino si posescheixen los tituls en regla. Fassi 'l favor de respondre á aquest punt concret.—Cantor de Catalunya: No trobem que 'ls versos estigan á l' altura del succés que cantan.—M. Badia: Está molt bé mil gracias.—A. Llímpera: Las poesías están com á sevas ben escritas, per més que la seva tendencia no 'ns agradi: lo modernisme no es lo que en ellas suposa.—A. Salaber: L' article com á real es absurd y com á fantástich careix de fantasia.—Salvador Bonavia: En los versos hi falta facilitat y frescura: son molt durs y repellosos.

LO CRIM DEL ESCORIAL

La vista

Lo tribunal del Jurat se constituí en lo mateix poble del Escorial, y la vista durá cinch ó sis dias.

Se practicaren diligencias de investigació tant en lo sostre-mort ahont estigué tancat lo pobre nen durant tants dias, com en lo siti ahont s'agué trobat lo seu cadáver.

Se deya, públicament, que surgirian sorpresas inesperadas; y 's comentava 'l probable resultat que tindria 'l procés.

No hi hagué altra sorpresa que la retractació de Crisanto suposant que tot lo que havia declarat en lo sumari ho havia dit pera perjudicar al seu cunyat: que aquest era innocent com ell mateix, y que no sabia res ent-rament del fet de autos.

De res li servi la treta. Lo fet estava probat per multitud de indicis que no donavan lloch á duptes.

Durant las sessions ocorregueren escenas patéticas en gran número. La presencia dels pares del pobre nen sacrificat per aquells mónstruos doná lloch á un espectacle commovedor. Lo Xato á cada punt s'exasperava y tenia terribles atacs epilèptics acompanyats d'espanto-as convulsions. Tres y quatre homes eran impotents pera subjectarlo. En cambi 'l seu cunyat Crisanto permaneixia tranquil y seré á lo menos en apariència.

Practicada la proba y pronunciat los discursos de acusació y defensa, en la sessió del diumenge que 's prolongá fins altas horas de la nit, lo Jurat pronunciá 'l seu veredict.

Segons ell Juliá Garcia (a) Xato s'agué declarat culpable de haver segrestat al nen Pere Bravo, de haverlo tingut tancat en losostre-mort de casa seva, de haver practicat ab ell abusos des-honestos y per fi de haverli donat la mort per extrangulació: Crisanto Jorge Cano de haver coadjuvat á la detenció del nen y de haver cooperat á la seva mort; las quatre germanas del Xato de haver encubert tant la detenció com la mort violenta del infelís nen. Pero contra cap dels criminals s'aprecieren circumstancias agravants ni de premeditació, ni de alevosia, ni de abús de superioritat.

En vista de aquest veredict 'l tribunal de dret dictá sentència, condemnant al Xato á 36 anys de presidi; al seu cunyat Crisanto á vintisis, á sas germanas Francisca y Maria á setze, á l'altra germana Conxa á sis y á Joana, menor, á sis mesos de arrest.

Juliá Garcia (a) Xato, al tenir coneixement del fallo, doná mostrás de satisfacció. Trentasis anys de presidi per ell no son res. Al preguntarli que tal li havia semblat la cosa, respongué que n'estava content, y que no li feya res anar á presidi per que aixís veuria terras novás.

La opinió pública

La sentència del Escorial ha donat lloch á empenyada controversia.

Lo fet de no haver admés lo Jurat l'existència de cap circumstancia agravant, ha convertit lo delict de assassinat en homicidi, lliurant als seus autors de l'última pena.

Lo delict per lo monstruos y horrible sembla que devia ser apreciat com á grave, y la vindicta pública no 's contentava ab menos que ab fer sobre 'ls culpables un escarment duríssim. No obstant, lo Jurat no prengué en compte la existència de cap circumstancia de las que determinar podian lo carácter de assassinat atribuhit al fet, y prenent peu de aqueix punt del veredict, 'ls enemichs de la popular institució 's descantellan contra 'l Jurat, prenent que la societat queda indefensa y clamant perque tornin las cosas al ser y estat en que 's trobavan avants de que 'l Jurat s'agués establert.

Creym sincerament que 's abusa de la passió d'escola. Si un error ha comés lo tribunal del Jurat, s'ha de considerar que no estavan exempts de cometre'l los tribunals de dret, y sempre seré injust convertir un cas particular y aislat en un argument de carácter general.

La discussió de las sentencias y l'us del dret de censura son elements de molta importancia que contribuixen á la ilustració pública y que farán que 'l Jurat s'imposi be de la seva missió. Totas las institucions necessitan un ensaig mes ó menos llarch, fins á conseguir la major perfecció possible. Mentres no 's demostrí que 'ls individuos de un Jurat obran moguts de móvils ilicits, no hi ha cap dret á atacarlos, y las sevas decisions fillas de la bona fe y de la conciencia, podrán ser discu-

tidas y es just y fins útil que ho siguin; pero de totas maneras haurán de ser respectadas.

J.

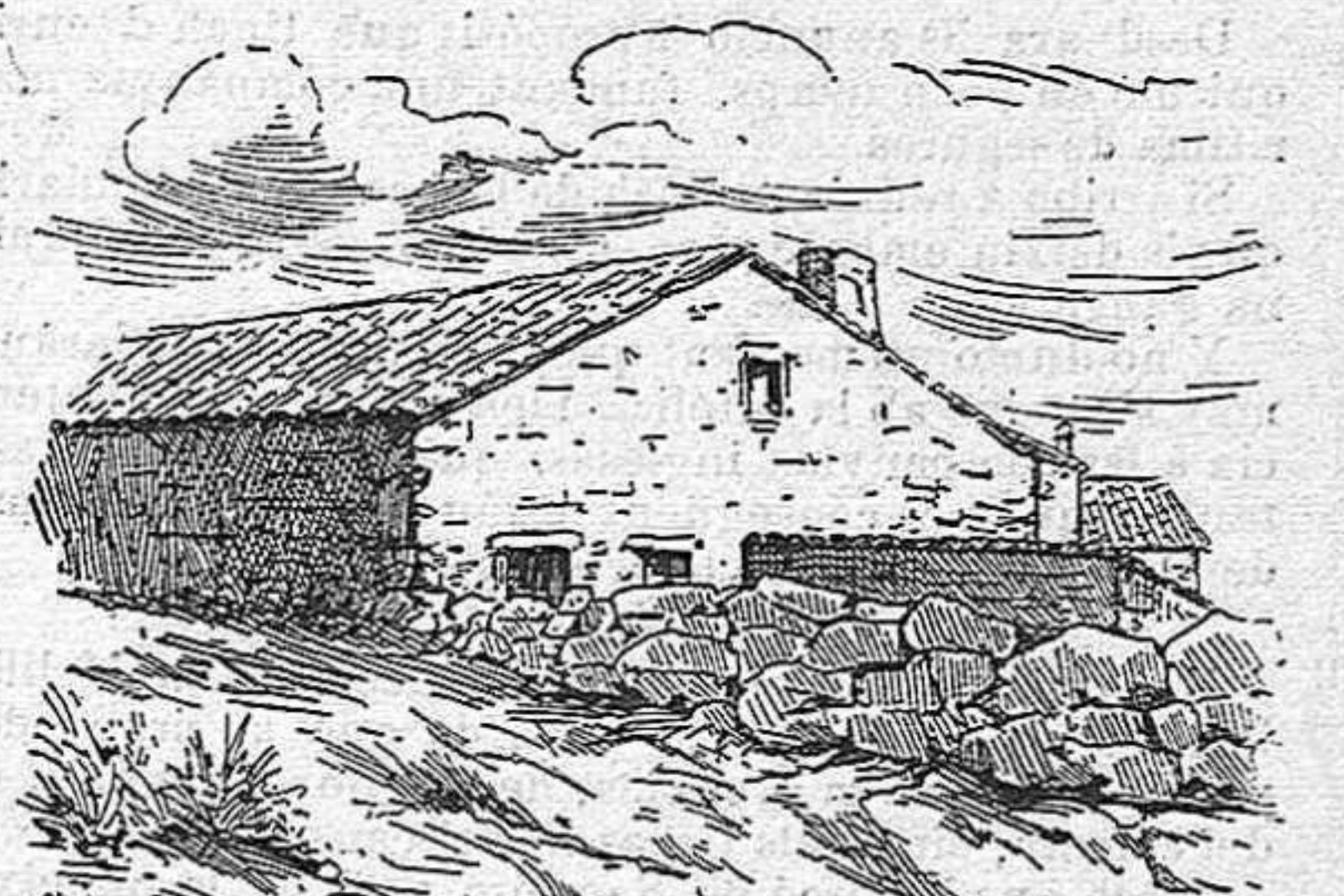
Juliá Garcia (a) El Xato

Crisanto Jorge Cano

La casa del crim vista per davant

La casa del crim, vista per darrera

LOPEZ, editor.—Rambla del Mitj, 20.

A. Lopez Robert, impresor.—Asalto, 63.—BARCELONA

LA causa á que ha donat lloch aquest crim horrible acaba de ser fallada. Tanta sorpresa ha causat lo fallo com sensació despertá 'l crim al ser descubert ab tot lo seu acompanyament d'horors y maldats. Publiquém avuy junt ab alguns detalls gráfics que representan lo lloch del succés, la casa del crim, y 'l retrato dels principals culpables, algunas noticias que no duptem interessarán als lectors de LA CAMPANA DE GRACIA.

Lo crim

Lo dia 25 de Desembre de 1892 desaparegué un nen de tres anys y mitj anomenat Pere Bravo, fill de una modesta familia del Escorial. Tots los esforços que feren los seus pares, parents y amichs per descubrir lo rastre de la infelís criatura, resultaren completament inútils. No semblava sino que la terra se l'hagués tragada.

Passaren dias y senmanas y per últim, lo 10 del mes de febrer de 1893 s'agué trobat lo cadáver del infelís Pedrin en un lloch solitari de quell terme, conegut per *Risco del Portacho*. Lo cos del nen presentava senyals de haver rebut mort violenta, tenia 'ls ulls mitj arrencats y conservava rastres de haver suferit bestials atropellos de un carácter que la ploma 's resisteix á escriure y que la decencia veda anomenar. La mort de la desgraciada criatura devia haverse executat per extrangulació durant los últims dias del mes de janer. Lo fet que reyna en aquella comarca durant l'estació del any en que la ocurrencia tingué lloch, contribuí sens dupte á retardar la descomposició del cadáver.

Desde 'l 25 de Desembre, fetxa de la desparició, fins á últims de Janer, época de la mort ahont havia estat lo pobre nen?

Per alguns indicis se trobá desseguida la pista dels culpables. Totas las sospitas recygueren en una familia del poble composta de personas grosseras y mal reputadas: Juliá Garcia (a) *el Xato*, Crisanto Jorge Cano, cunyat del anterior, Maria, germana de aquell y muller de aquest, Francisca, Conxa y Joana, las tres germanas també del Xato, tots los quals vivian en la mateixa casa.

Lo quento del Papu que s'emporta á las criaturas se realisá ab lo nen Pere Bravo. Mentres menjava pinyons á la porta del Romeral, lo Xato 'l feu seguir á casa seva, lo tancá en lo sostre-mort, lo martirisá fentli passar fret y fam, saciá en ell distintas vegadas sa passió brutal, y per fi de festa y al objecte de ocultar sa maldat, seguint los consells del seu cunyat Crisanto y ab ajuda d'ell, l'extrangulá. Aixís lo tingué encare alguns dias, fins que al últim una nit lo trasladá al siti desert y solitari ahont havia de ser trobat.

Verificada la detenció de tots los individuos de aquella familia de miserables, se trobaren encare esclofollas de pinyons en lo sostre-mort ahont estigué reclós lo pobre nen: alguns vehins declararen certas cosas extranyas que havian observat, y Crisanto Garcia cantá de plá, atribuhint tota la culpa al Xato. En lo mateix sentit que Crisanto s'expressá la germana petita del criminal, Joana, de uns onze anys d'edat, la qual confessá tot lo que havia vist. Pero tant lo Xato, com las demás germanas negaren ab obstinació tenir lo més mínim coneixement del fet. Mes las probas allegadas eran claras y no danaren lloch á duptes; quan se declará terminat lo sumari.